

Universal Declaration of Human Rights - Aja

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

EJUKONWO GBEFANDEDE SƆSƆ ACE AGBETƆƆƆWO NÚ

ENYƆƆNU

SƆsƆ egbexƆƆ do amenyinyi to alƆkpa Ɔkpo kpwime kodo enusƆsƆ ci wò yi dogù wawa do eseji ko fàfà le ègbèmè,

SƆsƆ eqemasƆ le agbetƆ yƆyƆ be agbetƆ me ci yi Ɔn kanlinnuwawa va egbeme, yi agbetƆ Ɔn egu, yi shinxome, ehƆnwo yi Ɔ yi ejukonwo Ɔ egbefan be agbetƆwo le vo a xonuxonu, a vo a xƆse, a gbédƆn a gu aya le ekƆ,

SƆsƆ agbewƆxe kpƆkpƆ do ese ji Ɔ, e le veƆde be wo de Ɔo a zin amɛji; nƆ de nyi nene Ɔ, agbetƆ a va sƆ ezo ta, a sƆ nyidƆn le akƆn, a fngu do eganwuame kodo ametafudotƆwo ji,

SƆsƆ nƆsɛndodo nƆ Ɔkawawa ko exƆdodo a yi nƆko le ejukonwo gblame,

SƆsƆ enyƆ ciwo yi le esewemame wowo ejukon ciwo yi do ƆEKAWAWAGBE gbé Ɔegbefan yi nu be yewo kando agbetƆ cewo ji, le amenyinyi ko eyi wanawome, lé nƆsuo kodo nyƆnuwotasƆweme, yi yewo sƆ egbe Ɔo eju nƆ nƆnƆme, nƆkƆyiyi, nƆ agbemenƆnƆ a nyƆ nƆ amɛ kpu, nƆ agbetƆ a kpƆ vovo a wa enu ci yi drwi,

SƆsƆ ejuwo kodo wowo kplekplegbɛ gbesosome, nƆ wo a sƆ na bubu agbetƆ, a mi dàdà le eyi cewo ji nƆ agbetƆ a vo fàfà,

SƆsƆ dandandanme Ɔ, gbƆhwe agbe Ɔwo a wa do egbèfan lƆ ji Ɔ, wo Ɔo a Ɔó susu Ɔeke do ace kodo vovokpƆkpƆ lƆ wo ji.

EYITADƆ

BƆBƆGAN ƆE EGBEFAN CƆ sƆsƆ ace agbetƆƆƆwo nƆ;

Egbefandede cɛ yi nyi ejukonwo, plɛnɔ Ɔ, yi wo a wa nƆ, yi ameshyame kodo wowo bƆbƆwo a Ɔo nƆ enƆkuvɛ, a tekƆ, sƆto enukplankplan ko enununyanya gome, a tekƆ nƆ amɛbubu ko vovokpƆkpƆ a yi ameshyame kodo wowo bƆbƆwo a Ɔo nƆ enƆkuvɛ, a tekƆ, sƆto enu kplankplan ko enununyanya gome, a tekƆ nƆ amɛbubu ko vovokpƆkpƆ a yi nƆko kenɔ nƆ, le blɛwublewume Ɔ, edƆ lƆwo a nyi wawa le ejukplekple lƆwo me, nƆ wo a zan wo nyƆnƆnwitƆ le amɛ ciwo yi do kple kplegbɛ lƆwo xwe kodo amɛ ciwo yi wo sƆ do alome nƆ wo nƆ wo a kpa ace nƆ wo.

Akpa 1

AgbetƆwo plɛnɔ vanƆ gbeme ko vovodeka gbeswegbeswe, sƆto amenyinyi ko acewo gome; wo xƆnƆ susunywin ko jimɛnywi so esexwe. Wo Ɔo a we nƆvi ƆaƆa wowo nƆnƆwo gbƆ.

Akpa 2

AmɛƆkpkpwi Ɔo a kpƆ nyƆna le ace ko vovo ciwo yi le egbe fandede cɛ lƆ me. Amɛde de Ɔo egbe a mƆ akƆ, gbaza, nƆsukonyƆnyinyime, egbe, sɛnsɛn, politikinyƆ alo enyƆbudewo ci yi kan agbetƆ, ƆƆkun, jijixwe alo enyƆ alƆkpabude yi a na yi agbetƆ da kpƆ nenehan nyƆna.

SƆ zeto yɛnu Ɔ, wo de Ɔo egbe a zƆndo politikise alo jejeshi le xixeme nƆ eju amɛdeƆtƆ nu a Ɔe eju lƆ do akpo. NƆ eju cime amelo so xƆ ablƆde can e le ejubuugƆnme can, Ɔe le yidekishi can alo Ɔe Ɔo egbe a zan yideki le ci e drwi nene can Ɔ wo Ɔe Ɔo egbe a Ɔidoakpo.

Akpa 3

2. Amẹ́dẹ́ kpokpwi ọ́ọ́ a to le eju ẹ́ẹ́ kpokpwi mẹ́: e senj to le eyi ntọ́ jumẹ́ a yi kaka a gbe trọ́ gbọ́ va mẹ́ fafẹ́dẹ́.

Akpa 14

1. Nọ́ eganwuamẹ́cẹ́kpato je egamẹ́ nọ́ amẹ́dẹ́ ọ́, nọ́ amẹ́ lọ́ a sọ́ senju a hwlen eyi ta ọ́, e ọ́dogbe a byọ́ bexu eju ẹ́ẹ́ kpokpwi yi eju lọ́ ọ́ọ́ a xwẹ́ fafa ẹ́ẹ́.

2. Nọ́ amẹ́dẹ́ je esenu mẹ́ nyao ọ́, aẹ́ ejukọ́nwo plenjuto ciẹ́ de nagbe be yi le shito a yi eju bu mẹ́.

Akpa 15

1. Amẹ́dẹ́ kpokpwi ọ́ọ́ a nyí́ ejudekamẹ́vi.

2. Eganwuamẹ́cẹ́kpato ẹ́ẹ́ de ọ́ọ́ aẹ́ yi a gbe nọ́ eyi jumẹ́to ẹ́ẹ́ be yi da gbe nyi yewo jumẹ́vi; nẹ́nẹ́ke de ọ́ọ́ aẹ́ yi a gbe ni be yi ju gbe sọ́ eju bu a trọ́ eju hẹ́n mẹ́ vi.

Akpa 16

1. Le asudeẹ́de alo nyọ́nudeẹ́de gamẹ́ ọ́, ẹ́ẹ́kajẹ́ ko cugbejẹ́ ciwo yi nyi akọ́bunọ́wo, ejubujubumẹ́to wo alo sensen ebuebu mẹ́ to wo ọ́, wo senj ẹ́ẹ́ wo nọ́nọ́ wo, yi a sọ́ egbe ọ́ọ́ eju a gbaku. Aẹ́ ẹ́ẹ́ka nme yi wo ọ́ọ́ le enushyanumẹ́ so ẹ́ẹ́de hwenu kaka va sọ́ yi wo ẹ́ẹ́kiwo gbegbe hwenu.

2. Amẹ́ ciwo yi jiji a ẹ́ẹ́ wo nọ́nọ́wo ọ́, wo vi ọ́ọ́ a na egbeta ẹ́ẹ́kanjume gbọ́hwe eju a nya be wo ẹ́ẹ́ wo nọ́nọ́wo nyao.

3. Wó́ jito wo yi nyi njuklen alo esha ci yi a le nkọ́ nọ́ wo: nẹ́nẹ́ke yi wo ọ́ọ́ a nyi kuku le eta nọ́ wo nẹ́.

Akpa 17

1. Amẹ́ ẹ́ẹ́ka kpanj yọ́ a, alo e le egbeboń́ome yọ́ ọ́, e ọ́ọ́ aẹ́ do eyi ntọ́ nuji.

2. Aẹ́ ẹ́ẹ́ kpokpwi de ọ́ọ́ a xọ́ amẹ́jutọ́nu leshi ko akpasensen.

Akpa 18

Amẹ́dẹ́ kpokpwi ọ́ọ́ a vo le enu ci yi druui le eyi tamẹ́, ejime ko sẹ́nsẹ́n kpaxwe; e senju gbé́ ọ́ọ́li sẹ́nsẹ́n kodo eyi susu lọ́ wo, alo a ẹ́ẹ́ wo to nọ́ eju a jeshi; e sennu like nọ́ sensen ko susu lọ́wo a dọ́n amẹ́wo bọ́ do eyi ẹ́ẹ́ki ju sọ́ to nukọ́yi yi le enukplankplan enuwawa, kodo sensen alo sensenwanawo plenu ju.

Akpa 19

Agbetọ́ ẹ́ẹ́kpokpwi ọ́ọ́ a vo le eyi susu alo eyi tamẹ́bubumẹ́; e ọ́ọ́ a vo a nu enyọ́ ci yi le susumẹ́ ni nọ́ eju a se; e ọ́ọ́ aẹ́ a ji gọ́nmẹ́ nọ́ enuwo ko enyọ́wo, a to emọ́wo kenjukenju ji a drá wo nọ́ xixè kọ́njunẹ́ alo ejuwo kpu a se; enude kpokpwi ẹ́ẹ́ ọ́ọ́ a donjuklen alo vọ́nvọ́n ni.

Akpa 20

1. Agbetọ́ ẹ́ẹ́kpokpwi ọ́ọ́ a vo le bọ́bọ́wawa kodo egbe ci yi gbe ahwawawanyọ́wo gbọ́.

2. Wo de ọ́ọ́ a sọ́ eganwuamẹ́ a sọ́ lón amẹ́ do ehabọ́bọ́demẹ́.

Akpa 21

1. Amẹ́dẹ́ kpokpwi ọ́ọ́ a sọ́ eyi fọ́ cute a kpankọ́n le eyi ju njukọ́yi yi wanawo mẹ́, alo a nagbe nọ́ amẹ́bu a wẹ́.

2. Sọ́ to edọ́wa gọ́mẹ́ ọ́, amẹ́wo plenu ọ́ọ́ a kọ́ texwe gbeswẹ́gbeswẹ́.

3. Ejukɔnwɔ drodro ɔ, eyi a nyi esha le ɲuko nɔ ejuwomeɛɛkpakpa. Eyi ji yi wo ɔ a zɔn nɔ nɔ akɔdadawo do jɔjwe ji gamegame.

Akpa 22

Amedɛkpokpwi le egbeme ɔ a vo faa a kpɔ nyɔna sɔsɔ alɔdowome, alɔdo hɔnwɔ a na yi a kpɔ vivivi le ace ciyi kan dɔkunmɔwo, agbetɔ enunuyanya ciwo de ɔ a hwedo ame, yi a na ɲukɔyiyi nɔ amenyinyi le hlɔn hlɔn eju ɔɛkaɔɛka ko wowoxlwawame. Nenehame hlɔnhlɔn ko exlwawa kan dɔkun eju ɔɛkaɔɛkatɔ.

Akpa 23

1. Amɛɛ kpokpwi ɔ a wa edɔ ci yi je kodi le jume, yi a kpɔ nyɔna ciwo yi le edɔ lɔ wawame.
2. Evototo ɔɛkpokpwi de ɔ a nɔ ehocucume nɔ edɔ ɔɛkamuwatɔwo.
3. Edɔfɛncu ɔ, e ɔ a sun edɔwatɔ ko eyi xomuwo, vɔ nɔ da sunɔ, wana bu ɔɛwo ɔ a le e jume a sɔ na wo vovo.
4. Edɔwatɔ ɔɛkpokpwi ɔɛgbe a ɔ a edɔwatɔwobɔɔ ci yi drwi me a sen ɲu a gbe nɔ amɛtafu.

Akpa 24

Edɔwatɔ ɔɛkpokpwi ɔ a ɔɔ gbɔngbɔn hwenu a sɔ vo, edɔwagamewo ɔ a nyi dredreme. Le exwekpegbɔɔɲjiin eyi tɔwo me ɔ, wo ɔ a cu nɔ efen ni.

Akpa 25

1. Amɛɛ kpokpwi ɔ a ɔ a enu ci yi a sɔ kpɔ eyi ko eyi xomuwoji sɔto lanmesen, enuɔɔɔ, aɔɔɔɔ, xɔmenɔnɔ, dotoxweyiyi ko alɔdoamejudoɔwaxu ciwo a na yi wo a vo; wo ɔ a nɔ godu ni le edɔmakpɔwa game, edɔlehwenu, le ekpoxɔme, nyɔxome, neneke le enuwanu ciwo yi de so eyiɲutɔ drodro ɲu wo hwenu.
2. Alɔdu ɔɛ ɔ a li nɔ evijitɔwo ko wo vi. Evi ci yi asu ko ashi ji ji ko ci yi wo ji le gbanji wo ɔ, wo sɔ enu le ejume, yi evototo ɔɛ de ɔ a nɔ wo me.

Akpa 26

1. Amɛɛ kpokpwi ɔ a yi sukulu a xɔ enunyanya gbaligbali, e glo ka ka can ɔ, a xɔ enunyanya gɔnmɛtɔ dandandan. Alɔnudo kplanxu sukulu wo ɔ a ni nɔ ame kpu. Sukuluganwo ɔ, wo ɔ a hun wo nɔ ame ciwo ɲununyanya je àbà hɔn me nɔ.
2. Sukulu ɔ a na wo a nyanunu sɔ to agbetɔbubu gome. E ɔ a na yi wo a nya be enusɔkeame, exlwawa le ejuwo glame akɔwo alo sensen wo gblame kodo ejuwokplekplegbe nuwanawo ci wo a na yi vovo a nɔ gbeme, enu hɔnwɔ ɔ, enu vevi yi wo nyi.
3. Kplankplan ciha ɲume yi ɔɛwiwo a xɔ ɔ, e ɔ a nyi wo jitɔwo nyɔ.

Akpa 27

1. Agbetɔɔɛkpokpwi ɔ a vo a wa emumumunuwo kodo eyitɔwo, akpɔ jijiɔle aɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ gbo, kenju a nɔ waxu nɔ ɲukɔyiyi sɔto enudwi kuku gome kodo wanywi ciwo yi a to le me.
2. Amɛɛkpokpwi ci yi nyi edɔɔɛwatɔ ɔɔgbe a hwlen wananywi ciwo yi to le eyi nudwikuku gome, eyi ɔɔɔɔɔɔɔwema ko eyi ɔɔɔ gome.

Akpa 28

Amedekpokpwi dogbe a byɔ be hannyahannya nɔgbe nɔ ejumɛ, nɔ wo a zɔn do aɛ kodo vovokpakpa ciwo yi zɛ le gbefandede cemɛ, sɔso agbetɔnɔnɔmɛ gbe sɔso ejukɔnwɔnɔnɔmɛ.

Akpa 29

1. Amedekpokpwi do a wa edɔ nɔ eyiju cime yi eyi nɔnɔmɛ alo eyigbetɔnyinyime a to le, le vovokpakpa kodo nɔkɔyi adodwi gome.
2. Le eyice kodo eyivovokpakpazanzanmɛ ɔ, ese dɔwo yi a gbe enɔ nɔ amɛ nɔ wo a sɔ jeshi amɛbucɛwo kodo eyi vovokpakpawo gbɔhwe a sɔ kpa emɔ a dra enu do le wana gome, le hannyahannya ma do dɔ aɛkpakpame kodo vovo gbaja le eju ci yi ya nɔ eyidekishi.
3. Tretregbedi, wo de do egbe a zɔn aɛ cɛwo kodo vovokpakpa cɛwo to amɛbudɛwo ciwo de nyi afɔdoxuwo nɔ DEKAWAWAGBE EJUKɔNWOTɔ.

Akpa 30

Ejudekpokpwi, ehabɔɔdekpokpwi, amedekpokpwi de do egbe a sɔ Egbe fandede cɛ a sɔ wa enubadade alo a sɔ wa kanlindade shigbe a sɔ gbe be agbetɔwo da zan aɛ ko vovokpakpa ciwo yi ze le wemacemɛ.
